

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-12-08

Diarenummer: FFS-2025-02587

Handläggare

Maria Orre Olofsson

Telefon: 031-365 00 00 (växel)

E-post: maria.orre@funktionsstod.goteborg.se

Hemställan till kommunstyrelsen om dispens utifrån regelverket kring dygnsvila för Bostad med särskild service Tofsvipegatan 6A

Förslag till beslut

1. Nämnden för funktionsstöd hemställer till kommunstyrelsen att besluta om dispens från bestämmelserna om dygnsvila för fem medarbetare som arbetar som stödbiträde respektive stödassistent i Bostad med särskild service Tofsvipegatan 6A.
2. Nämnden för funktionsstöd förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Från och med den 1 oktober 2023 gäller som huvudregel att alla anställda inom kommuner och regioner i Sverige ska ha minst 11 timmars sammanhängande dygnsvila under varje 24-timmarperiod. Detta är en anpassning till rådande EU-direktiv.

För stödassistenter kan arbetsgivaren besluta att den sammanlagda arbetstiden, ordinarie arbetstid och jour i vissa fall kan uppgå till högst 24 timmar. Det handlar om situationer när det är nödvändigt för att säkerhetsställa den enskildes rättigheter som följer av lag och inga andra rimliga åtgärder är möjliga. En situation som kan kräva ett sådant upplägg är exempelvis när en brukare planerar en aktivitet där avlösning inte är möjlig eller rimlig.

När det gäller Bostad med särskild service Tofsvipegatan 6A bedömer förvaltningen att det finns tillräcklig grund för att tillämpa dispens för att säkerhetsställa den enskildes rättigheter som följer av lag.

Nämnden föreslås hemställa till kommunstyrelsen att fatta beslut om dispens från bestämmelserna om dygnsvila. Ärendet ska därefter anmälas till Centrala parters arbetstidsnämnd som har rätt att överpröva beslutet. Besluten gäller en begränsad tid på högst 12 månader i taget.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Regelbunden vila är viktigt utifrån arbetsmiljö och social hållbarhet för personalen.

Samtidigt kan de anpassningar till 11 timmars dygnsvila som behöver göras innebära negativa konsekvenser för välbefinnande och livskvalité hos brukarna.

Brukarna har olika och komplexa behov och ett stort behov av stabilitet och kontinuitet. Det krävs att personalen har en relation till brukarna och att brukarna känner förtroende för personalen.

Ändringar i personalstyrkan och tätare personalbyten kan bidra till oro och osäkerhet, vilket i sin tur kan påverka brukarnas välbefinnande och livskvalitet negativt. Vid tillfällen då det saknats personal med god kännedom om brukarna har det blivit mer oro i verksamheten. Det har påverkat brukarnas rutiner och önskemål. På ett grundläggande plan handlar detta om möjligheten till självständighet och trygghet för varje individ. För att tillgodose brukarnas behov är möjlighet till dispens från bestämmelserna vad gäller dygnsvila därför viktig.

Samverkan

Information har lämnats vid särskild samverkansgrupp (SSG) Centrum/Hisingen 14 oktober 2025

Information har lämnats i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) 10 december 2025

Bilagor som ingår i beslutsunderlaget

1. Riskbedömning Tofsvipegatan 6A 2025-09-30
2. Uppgifter som ska lämnas gällande dispens dygnsvila - 2025 ansökan om fortsatt dispens
3. MBL-protokoll Kommunal avseende dispens dygnsvila BmSS Tofsvipegatan 6A
4. MBL-protokoll Vision avseende dispens dygnsvila BmSS Tofsvipegatan 6A

Beskrivning av ärendet

På bostad med särskild service Tofsvipegatan 6A bor sex brukare. Fem medarbetare arbetar som stödbitråde respektive stödassistent. På enheten tjänstgör också en stödpedagog del av sin tjänst. Stödpedagogens schema påverkas inte av de förändrade reglerna om dygnsvila.

Bostad med särskild service Tofsvipegatan 6A ansökte om dispens från reglerna om 11 timmars dygnsvila från 15 januari 2025 vilket beviljades. Enheten ser ett behov av fortsatt dispens från reglerna om 11 timmars dygnsvila. Nämnden föreslås hemställa till kommunstyrelsen att fatta detta beslut. Beslutet ska därefter anmälas till Centrala parter arbetsstidsnämnd innan det får verkställas.

Bakgrund

I sin roll som arbetsgivarorganisation tecknar Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) kollektivavtal med de centrala fackliga organisationerna för nästan 1,2 miljoner medarbetare i Sverige. Dessa kollektivavtal kallas Huvudöverenskommelse (HÖK) och innehåller förhandlingsprotokoll, löneavtal och allmänna anställningsvillkor. Som en del av HÖK finns dokumentet Allmänna bestämmelser (AB) med bilagor och innehåller allmänna anställningsvillkor.

Från och med den 1 oktober 2023 har SKR, tillsammans med Sobona, de kommunala företagens arbetsgivarorganisation, gjort anpassningar av kollektivavtal till rådande EU-direktiv om dygnsvila för anställda inom kommuner och regioner. Bakgrunden till detta är kritik ifrån EU-kommissionen som ansåg att kollektivavtal som gäller för anställda i kommuner och regioner inte levde upp till minimikraven i EU:s arbetsdirektiv. De nya bestämmelserna innebär att alla medarbetare måste ha minst 11 timmars sammanhängande vila varje 24-timmarsperiod, och arbetspass måste följas av vila.

Anställningar som berörs

För anställda i förvaltningen inom verksamheter med behov av arbete och jour nattetid gäller särskilda bestämmelser som regleras i Bilaga J som är en bilaga till Allmänna bestämmelser (AB). Bilaga J specificerar regler och rättigheter som gäller för personal som arbetar inom jourtjänst, vilket innebär att de är tillgängliga för arbete utanför ordinarie arbetstider, oftast för att hantera akuta eller oväntade situationer.

För anställda i förvaltningen som arbetar enligt Bilaga J trädde de nya reglerna om dygnsvila i kraft den 1 februari 2024.

Förutsättningar för dispens

För stödassistenter som omfattas av bilaga J finns det en möjlighet för arbetsgivaren att besluta om dispens från den obligatoriska vilotiden, vilket innebär att den sammanlagda arbetstiden i vissa fall kan uppgå till högst 24 timmar. Detta är endast tillåtet när det är nödvändigt för att säkerhetsställa den enskildes rättigheter och friheter enligt lag och då inga andra rimliga alternativ finns tillgängliga. Efter en sådan arbetstidsförläggning måste kompensande vila erbjudas omedelbart efter passet och vara minst lika lång som den sammanlagda arbetstiden för både ordinarie arbetstid och jour. Ett beslut om dispens gäller under begränsad tid, som längst tolv månader i taget. Beslutet ska också föregås av förhandling enligt Medbestämmandelagen, MBL § 11 med berörda fackförbund, där arbetsgivaren ska redogöra för skälen till beslutet. Dessutom ska en riskbedömning göras i varje enskilt ärende.

Inför beslutets utgång ska arbetsgivaren också utvärdera vilken påverkan som dispensen har inneburit för verksamheten, medarbetarnas hälsa och arbetsmiljö samt undersöka om det på sikt är möjligt att förlägga arbetstiden utan att tillämpa dispensen.

Övrigt

Det är kommunstyrelsen som fattar beslut om dispens för kommunens räkning, men besluten ska beredas av ansvarig nämnd. Dokumentet ”Uppgifter som ska lämnas i samband med begäran av dispens” har tagits fram av SKR och ska skickas med som underlag inför beslut.

Utvärdering av alternativ och tidigare beslut om dispens

Verksamheten har tidigare provat att ändra schemat med tätare personalbyten i enlighet med de nya tidsreglerna. Det har inneburit att belastningen i verksamheten har ökat. Brukarna behöver möta fler medarbetare under kortare tidsintervall. Oron bland dem har ökat och deras mående har påverkats negativt vilket avspeglar sig i avvikelserapporter, som visar på ett ökat antal självskador och utåtagerande beteende. Personal som har arbetat i flera år med brukarna har byggt upp ett starkt förtroendekapital. Verksamheten kännetecknas av att brukarna har ett stort behov av kontinuitet och ofta hög känslighet för byte av medarbetare under dygnet. Fler arbetspass ökar risken för fler tillfällen med vikarier. Det nya schemat påverkar möjligheten till kontinuitet under längre tid/över dygnet vilket avsevärt påverkat brukarnas mående. Det medför oro och otrygghet och kan i förlängningen innebära en försämring av brukarnas hälsotillstånd.

Bostad med särskild service Tofsvipegatan 6A har beviljats dispens från reglerna om 11 timmars dygnsvila tidigare, under ett år, från och med 2025-01-15. Det har underlättat arbetet med att möta hyresgästers rutiner. En ökad kvalitet i utförandet har noterats och oron hos brukarna har minskat. Det är tydligt att brukarna mår bättre än innan dispens från dygnsvilan infördes. I nuläget hinner personal ha kontinuitet som brukarna behöver tack vare dispensen.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen har identifierat att det i enheten Bostad med särskild service Tofsvipegatan 6A är nödvändigt att fortsätta använda möjligheten till dispens för att säkerhetsställa den enskildes rättigheter och friheter enligt lag i de fall där inga andra rimliga alternativ är möjliga.

Arbetet ställer krav på goda kunskaper kring den enskildes funktionsnedsättningar och dess konsekvenser och att personalen har god kunskap och erfarenhet av att arbeta utifrån ett lågaffektivt förhållningssätt. Det är brist på personal med rätt kompetens för målgruppen.

Förläggning av arbetstid enligt de nya reglerna innebär att fler medarbetare behövs för att täcka motsvarande tid vilket genererar fler personalbyten. Personalbytena påverkar i sin tur brukarna negativt på flera sätt.

Förvaltningen för funktionsstöd föreslår därför att nämnden hemställer till kommunstyrelsen om att besluta om dispens från de nya bestämmelserna om dygnsvila för enheten Bostad med särskild service Tofsvipegatan 6A.

Michael Ivarsson

Solveig Eldenholm

Tillförordnad förvaltningsdirektör

Avdelningschef Utföraravdelning Centrum/ Hisingen